

Zápis o výslechu zajatých sovětských důstojníků

G. Hilger - 8. srpna 1942

7. srpna 1942 mi vojenské orgány poskytly možnost podrobně pohovořit s třemi zajatými sovětskými důstojníky.

Byli jimi:

- 1) generál Andrej Vlasov, velitel armády, která byla námi zničena ve volchovském kotli
- 2) plukovník Vladimir Bojarskij, velitel divize, zajat u Charkova 25. května 1942
- 3) plukovní komisař Josif Kerness, který přešel na naši stranu u Charkova 18. června 1942

Z rozhovoru vyplynuly následující závěry.

Generál Vlasov se narodil ve středním Rusku roku 1901. Působí dojmem silné a přímé osobnosti. Hovoří klidně a uvážlivě.

Při odpovědi na dotaz, zda Stalin chystal útok na Německo, Vlasov prohlásil, že takové úmysly nepochybně existovaly. Koncentrace vojsk v prostoru Lvova ukazovala na to, že se plánoval úder do Rumunska ve směru ropných polí. Jednotky soustředěné v prostoru Minsku byly určeny k tomu, aby odrazily nevyhnutelný německý protiútok.

Na německý útok Rudá armáda nebyla připravena. Bez ohledu na všechny zprávy o německých přípravách nikdo v Sovětském svazu nevěřil v možnost německého útoku. Jednání sovětské strany bylo zaměřeno na přípravu vlastního útoku, obranná opatření se naproti tomu naprosto zanedbávala.

Tato skutečnost, spolu s "idiotským" velením, byla příčinou prvních velkých neúspěchů. Stalin se prohlašuje za velkého vojevůdce a vyzná se ve všem nejlépe ze všech. Vojenské velení - úplná průměrnost, je mezi nimi jen několik lepších než ostatní, např. Timošenko. Vorošilov - neschopný, Šapošnikov - starý a unavený, Mereckov - negramotný.

Generál Vlasov viděl Stalina naposledy v březnu [1942] na setkání v Kremlu, na kterém Stalin pronášel hrubé a urážlivé poznámky na adresu velitelů Rudé armády (Kirponosa a Žukova), nikdo se neodvážil mu odporovat.

Během celé své dvaadvacetileté kariéry generál Vlasov jen velmi složitě služebně postupoval, protože podle rodinné tradice vystudoval kněžský seminář a teprve v roce 1930 byl přijat do strany. Bez ohledu na služební postup v Rudé armádě vnitřně nikdy nepřijímal existující politický systém v Sovětském svazu a metody zdejších vládců. Průběh války a chyby, které Stalin dopustil, mu definitivně otevřely oči, že existující systém vede zemi ke krachu.

Zároveň ale Vlasov odmítá uznat, že Rudá armáda je již poražena, a že sovětská vláda vzhledem ke ztrátě nejdůležitějších průmyslových a zemědělských oblastí nemůže již dlouho pokračovat v odporu. Naopak Vlasov je skutečně přesvědčen, že síly Rudé armády i ekonomický potenciál Sovětského svazu ještě nebyly úplně vyčerpány. I když je mu jasná těžká situace v zásobování, vzrůstající vyčerpání obyvatelstva válkou, tak přesto vylučuje

možnost, že by Stalin dobrovolně kapituloval nebo že by byl svržen v důsledku vnitřního převratu.

S pomocí propagandy se sovětské vládě podařilo přesvědčit Rusy o tom, že Německo chce zničit Rusko jako samostatný stát a změnit ho v kolonii. Síla sovětského odporu může být podle Vlasova zlomena jen tehdy, pokud se ruský národ přesvědčí, že Německo nemá takové cíle a že Německo garantuje zachování existence Ruska a Ukrajiny třeba ve formě protektorátu.

V takovém případě by mnozí ruští zajatci rádi nastoupili pod německým velením do boje proti nenáviděnému stalinskému režimu. Pro něho, Vlasova, a množství dalších zajatých sovětských důstojníků je německé vítězství předpokladem další existence, protože ze strany sovětské vlády je čeká jediné smrt. Proto si upřímně přejí svržení sovětské vlády a vítězství německých zbraní.

Zároveň s tím si ale nemyslí, že Německo může vítězství dosáhnout jen použitím vojenské síly.

V té souvislosti generál Vlasov a zvláště plukovník Bojarskij ve svém vyprávění zveličovali vojenské a ekonomické možnosti USA a Anglie. Tato zveličování se zdají být přímým důsledkem současné sovětské propagandy. Je porozuhodné nakolik je tato propaganda schopna ovlivnit i kriticky uvažující lidi.

Aby se dosáhlo vítězství nad Stalinem, je podle mínění obou důstojníků nutno využít zajaté Rusy v boji proti Rudé armádě. Nic nebude mít na rudoarměje větší a hlubší vliv než vystoupení ruských jednotek na německé straně.

Aby bylo takové vystoupení možné, je nutné vytvořit odpovídající ruské centrum, které by rozptýlilo obavy v myslích Rusů, zejména obavy z cílů, které Německo ve válce sleduje, přesvědčovat lidi o nesmyslnosti dalšího odporu a zároveň tak Stalina zbavit možnosti prodlužování války.

Na rozvalinách Sovětského svazu pak vznikne nové ruské státní uspořádání, které v těsném svazu s Německem a pod jeho vedením přijme účast na formování nového pořádku v Evropě.

Přímo jsem řekl sovětským důstojníkům, že nemohu souhlasit s jejich názory. Rusko v posledních sta letech představovalo pro Německo vždy hrozbu, ať již šlo o Rusko carské nebo bolševické. Není v zájmu Německa účastnit se na obnovování samostatné ruské státnosti na bázi velkoruských tendencí.

Sovětští důstojníci namítli, že na stupnici mezi samostatným ruským státem a kolonií jsou možná ještě další jiná řešení, například statut dominia, protektorátu, nebo podřízeného státu s jeho dočasnou nebo trvalou německou okupací.

V této chvíli je nejdůležitější otázka, existuje-li možnost, jak zbavit Rusy strachu z toho, že Německo je chce uvrhnout do postavení kolonie a je samé do postavení otroků. Dokud bude existovat tento strach, tak odpor Rudé armády bude pokračovat až do úplného vyčerpání všech existujících sil a zdrojů. Oba důstojníci nesouhlasí s názorem, že tyto síly jsou dnes již prakticky vyčerpány, a prohlašují, že Německo nemá úplnou představu o vojensko-hospodářském potenciálu Uralu a Sibíře. Jsou přesvědčeni, že ztráta ropy v Baku bude

kompensována ropou z oblasti mezi Volhou a Uralem v objemu dostatečně velkém pro vedení obranné války.

Generál Vlasov a plukovník Bojarskij již vyložili výše uvedené názory v memorandu, které mi v německém překladu poskytl plukovník von Rönne [z oddělení Cizí armády Východ OKH].

2) Plukovník Bojarskij se narodil v roce 1899 na Ukrajině. Do bolševické revoluce ukončil ruské reálné učiliště a půlroku sloužil v staré carské armádě. V roce 1922 ukončil důstojnickou školu a poté vyučoval ekonomii na Smolenské univerzitě. Bojarskij působí dojmem civilizovaného člověka. Mluví takticky, jeho řeč svědčí o schopnostech a sebeovládání. Dlouhou dobu byl náčelníkem operačního oddělení armádního sboru a v poslední době velitelem divize. Hodnost generála mu nebyla udělena, protože jako syn zámožného rolníka nebyl přijat do komunistické strany.

Při odpovědi na dotaz, chystalo-li se sovětské vedení zaútočit na Německo, Bojarskij odpověděl, že přípravy k tomu v létě 1941 postoupily již tak daleko, že Kreml mohl dát již v srpnu-září 1941 nebo nejpozději na jaře 1942 příkaz k útoku. V tom případě by Rudá armáda postupovala jihozápadním směrem, t.j. proti Rumunsku. Německo předběhlo sovětskou vládu, pro kterou byl německý útok naprostým překvapením.

Při hodnocení současné situace Bojarskij rozvíjel tytéž názory co Vlasov. Také si nepřiznává fakt, že Sovětský svaz již vyčerpal své síly. Stejně tak se domnívá, že přesvědčit Rudou armádu a ruský národ o nesmyslnosti dalšího odporu bude možné jen tehdy, pokud u nich zmizí obavy z toho, že Německo chce z Ruska udělat kolonii.

Nesčetné porážky, za které nese odpovědnost Stalin, vedly k velkému propadu Stalinovy oblíbenosti v armádě. Širokými lidovými masami byl vždy nenáviděn. Proto odpor Rudé armády a ruského národa nevyhnutelně vyhasne, pokud se v důsledku omezení německých válečných cílů a využití ruských jednotek na frontě přesvědčí o bezdůvodnosti takového strachu.

(Zdroje: O. Višljov, Nakanune 21 ijunja 1941 goda, Nauka, Moskva 2001, Vojtěch Šír - Fronta.cz 30. 7. 2003)